

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrt leta 3-50 K, mesečno 1-20 K; za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so poštne preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Kvestopna polit-vrtilca (širina 88 mm) za enkrat 20 vln., večkrat po dogovoru.

60. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 19. junija 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgove ulice 6/II.

Ožje volitve v Trstu.

Število glasov, ki so jih dobili posamezni kandidati, je sledeče:

Prvi okraj:	
Silvij Spazzal, soc. dem.	910
Dr. Anton Cosulich, ital. nac.	897
Drugi okraj:	
Ezio Chiussi, soc. dem.	910
Arhangeli Doff-Sotta, soc. dem.	897
A. Ferrazzutti, ital. nac.	938
Al. Troier	928
Tretji okraj:	
Viktor Perez, soc. dem.	1084
Dr. Mrach, ital. nac.	774
Iv. Baldini, soc. dem.	733
Dr. G. Gregorin, slov. nac.	641
Četrti okraj:	
Dr. A. Ara, ital. nac.	1431
M. Bratos, » »	1432
M. Gherbetz, » »	1422
Dr. O. Rybač, slov. nac.	1034
F. Kravos, » »	1020
A. Muha, » »	1016
Peti okraj:	
Franc Blasizza, soc. dem.	2289
Ivan Calligaris, » »	2288
Dr. Gilbert Senigaglia, soc. dem.	2290
Anton Simonetta, soc. dem.	2290
E. Amaranto, ital. nac.	2211
Drag. Banelli, » »	2229
Dr. D. Osmo, » »	2216
Silvij Pulz, » »	2204
Šesti okraj:	
Rudolf Cerniutz, soc. dem.	2646
Štefan Paulich, » »	2649
Dr. E. Puecher, » »	2660
Valentin Pittoni, » »	2677

Nekoliko pojasnila.

V nedeljo zvečer, takoj, ko se je izvedelo o izidu prvih volitev, so italijanski nacionalci vprašali naše stranko za kompromis. Rekli so, da odtegnejo enega kandidata v III. vol. okraju, kjer so bili v ožji volitvi z nami in Gregorinom, ter da bodo vsi glasovali za našega kandidata Pereza in za svojega. Odtegnili bi bili tistega, ki bi ga bili mi želeli. Zato so zahtevali, da bi mi glasovali zanje v IV. vol. okraju, kjer so bili v ožji volitvi s slovenskimi narodnjaki. Kjer so bili v ožji volitvi z nami, bi pa vstajali s svojimi kandidaturami in v Sv. Jakobu bi pa, samo če bi mi hoteli, podpirali naše kandidate, ki so bili v ožji volitvi s slovenskimi.

Kakor vidite, je bila ponudba ital. nacionalcev ne samo brezpomembna, ampak ostudna tudi. Naša dva politična odbora, italijanski in slovenski socialno-demokratski, sta odgovorila, da ne sprejmeta nobene ponudbe, ter da ne skleneta kompromisov z nobeno stranko. Ital. nacionalci so odgovorili, da bi se dalo govoriti tudi glede krajev, kjer so bili oni v ožji volitvi z nami. Toda mi smo ostali pri svojem sklepu, pripravljeni, da pošljemo v mestni svet makari samo štiri socialistične poslance v okraju Sv. Jakob, kjer je bila naša zmaga zagotovljena s samimi našimi glasovi.

Politično društvo «Edinost» je pa dan pozneje sklenilo, da odstopi od svojih kandidatur pri Sv. Jakobu, kjer so bili v ožjih volitvah z nami in kjer niso imeli nobenega upanja, da bi prodrli, da

vzdržujejo svoje kandidature v IV. vol. okraju, kjer so bili v ožji volitvi z ital. nacionalci ter kandidaturu dr. Gregorina, ki je bil v III. vol. okraju kakor mi tudi v ožji volitvi z italijanskimi nacionalci. V okrajih pa, ker smo bili mi v ožji volitvi z ital. nacionalci, t. j. v I., II. in V. vol. okraju, so sklenili, da bodo z vso vneto podpirali naše kandidate, kar se je tudi zgodilo. To je treba priznati.

Zbor srbskih socialistov.

Dalje.

Ko je sodrug Dušan Popović končal svoje poročilo o

kolonialni politiki in narodnem vprašanju ter predložil resolucijo, katero smo že objavili, je predsednik sodrug Lapčević izrazil željo zbora, da bi slišal nekatere zunanje delegate o tem vprašanju ter je najprej povabil avstrijskega državnizborskega poslanca

dr. Rennerja,

da povzame besedo. V glavnih potezah je govornik izvajal sledeče misli: Če se pri nas v Avstriji govori o kolonialni politiki, se ne more meriti z merilom navadne evropske kolonialne politike. Mi smo napol orientarci in tudi naša ekspanzivna politika ima bolj orientalen značaj. Za kolonizacijo je več metod. Avstrija nima v prvi vrsti kapitala; predvsem ima orožje, oficirje in birokrate. V starejših časih je Avstrija pospeševala naseljevalno kolonizacijo; naseljevala je kmete iz Nemčije, tudi iz Srbije na Hrvaškem, Ogrskem, Češkem in Galiskem. Absolutnemu vladarju zadostuje, če ima več zemlje, več davkov, več vojakov; tako je bila tudi nemška kolonizacija na Poljskem drugačna. Nekdaj so bili vsi kapitalistični Nemci nasprotni okupaciji, ki ni bila ekonomična, temveč dinastično dejanje. Šele pozneje se je pridružilo kapitalistično izkoriščanje, ki se ima poostriži z ogrsko agrarno banko. Aneksija se mora smatrati kot dejanje ekspanzivne politike velesile in militarizma. Kakor smo protestirali proti okupaciji in proti aneksiji, smo z vso energijo nastopili proti odiranju bosenskih kmetov ter ne bomo mirovali, dokler ne postane bosenski tlačan svoboden kmetovalec. Narodno vprašanje za nas ni vprašanje vladanja višjih razredov, temveč vprašanje živega naroda. Mi hočemo biti svobodni in privoščimo sosedu enako svobodo. V tem se v Avstriji strinjamo s sodrugi vseh narodnosti. Kar pravim, seveda nasprotuje splošnim pojmom o nemškem narodu, ki je po vsem svetu razvpit, da je gospodovalen narod. Toda ne pozabimo, da je na milijone nemškega delavskega ljudstva od prvega začetka vedno in strastno protestiralo proti bismarkovski politiki. In to ne nasprotuje zgodovini nemškega naroda. Ali je bil Nemeč v času Herderja in Goetheja šovinist? Herder je bil tisti, ki je vaše lepe srbske narodne pesmi prekladal v nemščino; Ranke je z ljubeznijo zbiral dokumente vaše revolucije; Goethe je povdarjal svoje simpatije za srbski narod. Nas Engels je dejal: Nemška socialna demokracija je ponosna, da ni le naslednica Marksa in Lasalla, ampak tudi naslednica Kanta, Goetheja in Fichteja. Sodrugi Popović je dejal, da potomci starih srbskih junakov niso enaki svojim dedom. Slavna srbska revolucija me ni nič manj navdušila kakor velika francoska. Tukaj je kmet zapustil plug, da reši deželo tirana. Danes vodi srbski proletarijat boj proti novi tiraniji kapitala in vi lahko pravite, da ste dediči Črnega Jurja in prvih srbskih junakov. V ideji

svobode bomo solidarni. Mi ne vidimo mej, ki jih je napravila ljubosumnost vlad in dinastij. Le narod vidimo, ki hoče pridobiti bodočnost in ji more pridobiti le v skupni vstaji proletariata, da se zidamo na razvalinah stare Evrope novo Evropo svobode. Nobena velika in nobena mala dinastija, nobena buržoazija noče kaj drugega, kakor izkoristiti. V proletariatu v Londonu, Parizu, Peterburgu pa imate svoje brate. Noben konzul vas tukaj ne pozdravlja, toda mi, ki zastopamo delavsko ljudstvo, lahko govorimo v imenu Evrope ter pravimo: Ne panslavizem, ne pangermanizem, temveč pansocializem!

Viharno odobravanje je sledilo temu govoru. Potem je sodrug Lapčević povabil poslanca in člana delegacij sodruga Nemca, da govori.

Politični odsevi.

* **Vojaška bremena** so zopet narasla; z ozirom na veliki apetit vojaške uprave in na dopustljivost meščanskih strank v delegacijah je to skoraj samoposebi umevno. Od leta 1902, sem so dovolile za havbice, za topničarski material, za vojaške in mornariške kredite 371 milijonov kron povrh rednega vojnega proračuna. Približno toliko vojnih stroškov so povzročili tudi znani politični dogodki in kakor smo že poročali, se naznanjajo zopet nove vojaške zahteve za letošnje delegacije. Vojaški stroški narasčajo torej brez konca in kraja brez obzira na gospodarski položaj in na davčno moč ljudstva. Celotno poročilo proračunskega odseka, katero je sestavil poslanec Steinwender, vprašuje, če se ne ceni plačilna moč Avstro-Ogrske na usodepoln način, ako se pričakuje znatno zvišanje mirovnega stanja vojske in nove mornariške naloge. Posamezniki spoznavajo torej celo v meščanskih strankah, da ljudska pleča niso jeklena. Ampak videli bomo, kako se bodo gospodje obnesli v delegacijah, kadar stopi vojni minister pred nje, pa jim predloži račun za nove milijone in sproži nekoliko patriotičnih fraz o ugledu države.

* **Bienertova vlada** piska že prav tenko; sredstva, ki jih rabi, da se ohrani še na krmilu, so že nad vse dvomljiva in se morajo smatrati naravnost za priznanje, da ta kabinet nima potrebne opore v parlamentu. V pondeljek je vlada izdala poročilo o Bienertovi avdienci pri cesarju, s katerim si je hotela napraviti reklamo, češ, da je cesar zadovoljen z gospodom Bienertom in njegovimi gospodi tovarisi. Poslanec sodrug dr. Diamant je v državnem zboru pribil, da «nima to ministristvo ne konstitucionalnega, ne mornarihičnega zmisla. Kajti s svojo izjavo vlačič vlada krono ne le v politični dnevni boj, temveč celo v politični boj gotove stranke. Ministristvo pa uganja lahkoumano igro, če poteguje, le da bi podaljšalo svojo eksistenco, v odločbe zbornice faktorja, ki bi moral biti poklican, da izreka svoje mnenje šele po sklepu državnega zbora. Baron Bienert je mislil, da bo imponiral, če se sklieuje na cesarja, pa je s tem še poslabšal svoj položaj.

* **Finančni načrt** se je, kakor smo že naznanili, obravnaval v državnem zboru v prvem čitanju. V pondeljek je prišel do besede tudi poslanec dr. Diamant, ki je s socialno-demokratskega stališča kritiziral davčne namene gospoda Bilinskega. «Teško je — pravi sodrug Diamant — voditi boj s finančnim ministrom, ki ne zagovarja svojega finančnega programa. Med prebivalstvom se hoče napraviti vtisk, kakor bi zbornica dovoljevala izdatke, pa bi se branila, dati pokritje zanje. Tako pa ni. Glavni del izdatkov se dovoljuje v delegacijah in zbornica stoji pred gotovimi dejstvi, pa nima druge naloge, kakor da poskrbi za denar. Zveza z Nemčijo nam preti z novimi težkimi žrtvami. Če se hoče, da bo mogla država tudi finančno reševati svoje naloge se mora naša finančna politika temeljito izpremeniti; predrugačiti se mora politika napram balkanskim državam, pa tudi notranja politika.»

* Tudi o davku na žganje je govoril poslanec Diamand in kar je povedal o tem poglavju, je posebno važno, ker osvetljuje strahovito zaostalost Avstrije na gospodarskem in na kulturnem polju.

«Prezreti se ne sme — je dejal sodrug Diamand — da ne pijo žganje samo «šnopsarji», temveč da je to v nekaterih deželah, zlasti v Galiciji, glavna hrana prebivalstva. Zakaj v Galiciji vlada neizrečna siromaščina; piva je tam malo, vina sploh ne; zvišani davek žganja se torej ne bo vlekel samo iz žepov profesionalnih pijancev, temveč bo močno vplival na gospodarstvo večine galiskega prebivalstva. Posledica bo ta, da se bo življenje galiskega ljudstva sploh poslabšalo, da bo padla konzumna zmožnost za industrijske izdelke in za hrano, da bo trpela vzgoja otrok, z eno besedo, da bo zvišanje tega davka škodljivo vplivalo na vse socialne razmere. Namesto da se zviša davek, bi vlada imela nalogo, odyzeti lastnikom žgalnic darila, izvozne premije ter davčne popuste. — Če minister ne ve, odkod dobiti denarja, naj le spravi državi ali deželi petrolejski regal v posest, naj zviša pravico države do premoga, naj izrabi kakor je treba ogromno gozdno gospodarstvo države, naj primerno zviša direktne davke. Namesto tega pa hoče zvišati železniške tarife, da se vsled tega podraže cene najpotrebnejših konzumnih predmetov in da se zviša beda še bolj. Žitne cene, ki so že nedosežne, se imajo še zvišati. Potem bo izseljevanje še večje. V Avstriji imamo stanovalno bedo brez primere. Sto in sto milijonov vzame vsako leto najrevnejšim hišno-razredni davek in vendar se vlada upa govoriti o socialni politiki. Nikar naj ne pomisli, da bo ljudstvo mirno prenašalo zvišanje davka na pivo, na žganje, zvišanje železniških tarifov, poslabšanje stanovalnih razmer in podraževanje hrane, pa mirno gledalo, da se daruje žganjskim kapitalistom vsako leto 20 milijonov. Končno se bo tudi ljudstvo uprlo. Od odseka se mora pričakovati, da požene ministra na drugo pot, tako da bo izročil ministrstvo drugim ljudem, ki bodo znali najti pravičnejšo davčno politiko za Avstrijo».

* **Nesoglasje v Poljskem kolu** se je poostriilo tako, da je začela Poljska ljudska stranka pod vodstvom poslanca Stapinskega na svojo pest opozicionalno politiko, kar je prvič pokazala v četrtku. Ko se je v proračunski debati imelo glasovati o disposicijskem fondu, so se člani poljske ljudske stranke odstranili, kar so opozicionalne stranke pozdravile z odobravanjem. Kako daleč bo segala ta opozicija in kako dolgo bo trajala, se mora seveda še počakati.

Iz stranke.

o **Goriška deželna organizacija** naznanja, da se bo vršila letošnja deželna konferenca dne 11. julija t. l. ob 10. dopoldne v prostorih delavskega doma Via teatro št. 20 s sledečim dnevnim redom; 1.) Poročilo političnega odbora deželne organizacije in poročila krajin organizacij; poročila sodrug Josip Petejan. 2.) Poročilo o političnem položaju na Goriškem; poročila sodrug dr. Henrik Tuma. 3.) Organizacija in tisk; poročila sodrug Josip Petejan. 4.) Vzgojevalno delo socialno-demokratske stranke; poročila sodrug dr. Anton Dermota. 5.) Volitev političnega odbora in kontrole deželne organizacije. 6.) Raznoterosti.

Pozivajo se vsi politični odbori krajin organizacij, da sklenejo račune in pripravijo pravočasno poročila za dobo letošnjega poslovanja ter jih pošljejo najdalje do 1. julija v roke Josipa Petejana v Gorici, Via teatro št. 20. Posebne predloge je vpslati vsaj osem dni pred zborom.

Umetnost in književnost.

III. slov. umetniška izložba se je v soboto otvorila v Jakopičevem paviljonu ob Latermanovem drevoredu. O razstavljenih umetninah poročamo o priliki.

Strokovni pregled.

Čevljariskim pomočnikom na zunanje! Podružnica Ljubljana «Državnega društva čevljarjev» ima sedaj svoj sedež v Selenburgovi ul. 6/II, soba 3. Tam se vplačujejo vsako nedeljo od 10.—11. ure dop. prispevki. Vsak pondeljek zvečer sestane članov v čitalniških prostorih. — Odbor.

Kovinarji v Ljubljani in okolici se opozarjajo, da se odslej plačuje društvene doneske v društvenih prostorih v Selenburgovi ul. 6/II vsako nedeljo od 9.—10. ure dop. — Odbor.

Domače vesti.

— **Politične device obeh spolov** se iščejo v Ljubljani za ženski licej, kjer lahko postanejo ravnatelj, učitelj in učiteljice. Dobro je, če kaj znajo; učna usposobljenost jih kolikor toliko priporoča. Tudi se želi, da bi bili avstrijski državljani. Toda če tega ni, pa ni. Vse to se še lahko izpregleda. Neizogibno potrebno pa je, da se moralno in politično neomadeževani, kajti najmanjše pičice na beli obleki političnega devišstva ne more nihče izpregledati, nihče odpustiti. Brez šale: Ljubljanski

magistrat razpisuje mesto ravnatelja in drugih učnih sil na ženskem liceju ter citira v razpisu § 5. licejskega statuta, ki pavi:

«Kot ravnatelj in kot učitelji in učiteljice se ne smejo uporabljati samo take osebe, ki imajo avstrijsko državljanstvo, so v moralnem in političnem oziru brez madeža, ter imajo v znanstvenem oziru usposobljenost za pouk na licejih ali na podobnih zavodih.

Zahtevo predpisane učne usposobljenosti sme minister za bogočastje, zahtevo avstrijskega državljanstva izpregledati v posebnega uvaževanjem vrednih primerih.»

Če torej kompetent nima zadostnega znanja, je na Dunaju minister, ki lahko dekretira, da se tudi brez tega pogoja lahko ravna ljubljanski licej in poučuje na njem. Zaradi državljanstva se do ministrstva ni treba romati. To so torej vse postranske reči. Ampak conditio sine qua non je ta: Brez madeža moraš biti v moralnem in v političnem oziru. S preveliko jasnostjo se ta zahteva pač ne odlikuje; prav zato se pa mora priznati njena imenitnost, zakaj oblast, ki bo odločevala, ima s to svobodomiselnostjo in moderno določbo najboljšo sredstvo, da lahko zavrne vsakega prosilca, ki ji iz kateregakoli razloga ni všeč. Kje se začenja morala in kje se konča? Ali je članek še neomadeževan, če se mu more dokazati, da je po noči pel pod oknom svoje ljubice? Ali je ali ni diskvalificiran, če bere vsak teden v kavarni «Simplicissima», pa morda včasih celo «Das kleine Witzblatt»? Pa kaj, če je — horrible dictu — celo čital Cankarjevo «Hišo Božje Pomočnice» ali pa «Pohujšanje v dolini šentflorjanski»? To so hude skrbi: Kako se bo dognala brezmadežna morala? Ali imajo za to posebno «Sitten-, Sitten-, Sittenkommission»? Mešano, ali za vsak spol posebej? In — kdo kontrolira potem moralno moralne komisije? In kdo skrbi, da se nam ne smeje svet, če izve za to aberditovstvo dvajsetega stoletja? — Drugo poglavje pa je politična brezmadežnost. Da je politična čistost pri hudici, če je kdo prišel v dotiko s socialno demokracijo, je skoraj gotovo. Ampak s tem ne more biti definirano vse. Ali so tudi liberalni ali klerikalni madeži? In nekoliko natančnejše delitve bi bilo tudi treba, saj se cerkev razlikuje smrtne grehe od navadnih. Čimbolj premisljujemo, tembolj so nam nejasne te reči; le ena se nam zdi jasna kakor beli dan: Kdor je prvi iztuhljal te moralne in politične madeže, je moral imeti svoj specifični madež — v možganih. Četudi ne po paragrafu 5.

— **Kaj se godi v jugoslovanskem klubu?** Vse kaže, da leze narazen in če se bo proces, ki se je pričel, nadaljeval še nekaj časa, bo Hribar kmalu tako sam, da bo v klubu predsednik, zapisnikar in članstvo v eni osebi. Doslej smo vsak čas slišali pesem krasne sloge, vladajoče baje v tem klubu. Da je bila sloga drago plačana, je znano; gosp. Hribar je moral na njenem oltarju žrtvovati svoje liberalno prepričanje in podpisati «krsčanska načela» s tako lepimi okraski, s kakršnimi je bil nekoč podpisal zvezo s kranjskimi «veleposestniki». Ampak naj je že bila cena kakršnakoli — sloga je bila tu, čvrsta kakor cement. Do večeraj. Naenkrat je zbolela. Nastalo je nesoglasje med člani, prišlo je do prepira in konec je bil: Exodus manjšine. Resnično, stvar je nekoliko presenetljiva. Da ima sloga razpoke in luknje in da se pokazujejo med gospodi nesporazumi, ni nič čudnega; ampak povod tega razkola je tak, da vendar nekoliko osupne človeka. Odkar je obnovljeno Bienertovo ministrstvo — predpustno ministrstvo — na krmilu, marsila vsa «Slovanska Enota» kakor «mogočna falanga» v opoziciji in prav Jugoslovani nosijo zastavo. Šele par dni je tega, kar se je izvršila strastna bitka med Bienertovimi strankami in oporbo. Kdo bi bil mogel le v sanjah pomisliti, da ni vsak Jugoslovaa pripravljen za boj na nož proti Slovanom nasprotnemu kabinetu? In vendar — gospodje Ivčević, Biankini in Vuković ter Perić in Baljak izstopijo iz Jugoslovanskega kluba, ker jih vznemirja njegova opozicionalna politika in se jim smili Bienert. Večeraj je klub sklenil, glasovati v proračunski razpravi proti postavki za ministrski svet, kar je seveda z opozicionalnega stališča tako umevno, da sploh ne more biti drugače. Toda gospod Ivčević je sit opozicije. Tega kruha ni vaju. Dolga, dolga leta je kakor doma v ministrskih predsobah, ekselence so ž njima obcevale skoraj kakor z enakim; kar se spominja, je vedno spoštoval in zagovarjal avtoriteto in avstrijska vlada je bila zanj inkarnacija ugleda in zemeljskega božanstva. Zdaj pa naj bi poteptal vso svojo tradicijo? On, ko rekten od pete do glave, dostojen in dostojanstven, naj bi igral vlogo jakobinca, naj bi se mešal med kričarje, naj bi delal težave vladi in — sipal sebi kamenje na pot, ki drži k ministrskim sedežem? To res ne gre in gospod Ivčević je povedal, da se ne pokori klubovemu sklepu. Vzel je svoj kovčeg in je šel, z Biankinijem in Vukovićem, za njim pa sta šla Perić in Srb Baljak. Sloga je slana vzela; a če se bodo naivni ljudje v čudu vpraševali, kako je mogoče, da se kruti opozicionalci v osmih dneh izpremene v pohlevne vladne ovčice, naj se spomnijo, da stoji egiptovski lonci v vladni, ne pa v opozicionalni kuhinji.

— **Sodrug Brodecky**, tajnik železničarske organizacije na Češkem, pride v soboto večer v Ljubljano in bo v nedeljo govoril na železničarskem

shodu na vrtu «Narodnega Doma». Sodrug Brodecky je jako temperamenten, simpatičen govornik in pozna izvrstno politične in železničarske razmere na Češkem, kjer deluje že dolga leta v organizaciji. Vsled njegovega nastopa bo nedeljski shod posebno zanimiv.

— **Po kranjskih pivovarnah** je prava revolucija. Povsod se vrše izpremembe in kmalu bodo izginile vse doseđanje tvrčke. V soboto so časopisi javili sledečo vest: Pivovarna J. Kosler & Co. v Spodnji Šiški pri Ljubljani se bo pod vodstvom podružnice c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani in pod udeležbo odličnih denarnih moči pivovarniške stroke izpremenila v delniško družbo. Namerava se vzbuditi zanimanje za novo podjetje v širših krogih na Kranjskem in priklopiti mu še druge kranjske pivovarne. Tozadejna pogajanja so se baje že pričela in so skoraj godna za sklepanje. «Slov. Narod» ne govori o priklopljenju drugih pivovarn, molči pa tudi o drugi zadevi iz pivovarniške stroke, namreč o prodaji Aurove pivovarne. Zato pa «Gorenjec», ki je zadnji teden se pripovedoval, da dr. Oražen odločno zanikuje prodajo pivovarne, v soboto že piše o koncu Aurovega podjetja kot o gotovem dejstvu. Molk «Slov. Naroda» je vsekakor čuden. Saj je znano, kako srdito je začetkoma pobijal vesti o tisti kupčiji. Če bi bilo poročilo res napačno, bi bila vendar njegova dolžnost, da dokáže resnico. Njegov molk se torej ne da drugače razlagati, kakor da je stvar res že gotova. Seveda ima gosp. dr. Oražen kot lastnik pravico, da napravi s svojo tovarno, kar hoče. Toda mi imamo pravico povedati, da pobija s to kupčijo vse svoje lepe deklaracije o narodnosti in jemlje svojim bodočim visokim besedam o nacionalizmu vso veljavo. Kapitalistični zakoni imajo veliko moč, pa je že verjetno, da kaže drju. Oražnu bolje, prodati pivovarno, kakor nadaljevati to industrijo. Ampak kdor se ravna po kapitalističnih zakonih, jih mora tudi priznavati. Z nacionalnega stališča ne more biti vseeno, če je Aurova pivovarna Oražnova ali pa Puntigamska, če se pivo vari v Ljubljani ali pa pri Gradcu. Sicer tudi nacionalnim kapitalistom ne verjamemo hogve koliko, kadar recitirajo narodne fraze, zakaj doživeli smo že dostikrat, da so slovenski podjetniki pometali slovenske delavce na cesto, pa najeli italijanske in drugonarodne, če so se rajši dali izkorisčati. Toda stvar ima še drugo stran. Če je podjetje v Ljubljani, se plačuje tudi davek tukaj; seveda ga v vsakem slučaju plačujejo konzumentje, a pivovarnar, ki ga akumulira, ga oddaja v Ljubljani v davkarijo. Če bo varila pivo puntigamska, se bo plačeval v Gradcu, in nacionalci priznavajo menda, da to ni popolnoma vseeno. Prodaja je torej na vsak način nenarodna. Konstatiramo pa to le zategatelj, da se vidi, kako omejujejo materielni interesi narodno navdušenje kapitalistov in pa ker pride stvar lahko prav, kadar bodo zopet socialnim demokratom očitali pomanjkanje narodnosti.

— **Predsednik tržaške pomorske oblasti.** «Wiener Zeitung» priobčuje imenovanje dvornega svetnika v trgovskem ministrstvu Delleza za predsednika pomorske oblasti v Trstu.

— **Goriški deželni zbor** se vendar razpusti, ker je vlada obupala, da bi dosegla sporazum med strankami, ob sedanjem položaju je pa delovanje deželnega zbora nemogoče. Nove volitve bodo menda meseca avgusta ali septembra.

— **Nadomestni počitek** v gostilničarski in kavarnarski obrti. Piše se nam: «Nikjer niso tako škandalozne razmere kot v gostilničarski in kavarnarski obrti. Pomočniki — natakarji, kuharji, kuharice, hotelski slugi — delamo cele nedelje; nadomestnega počitka pa nimamo, dasi je po zakonu odrejen. Tudi mestni magistrat ga je na našo priprošnjo odredil, ali kaj to mar gg. delodajalcem. Napaka pri naši obrti je to, da smo premalo organizirani in da naš pomočniški zbor premalo energično nastopa.» — K temu dopisu pripomnimo, da mora imeti vsak uslužbenec v kavarni, hotelu ali gostilni za nedeljsko delo, ki traja nad 3 ure, 24 ur trajajoči nadomestni počitek. Kdor zeli še daljših pojasnil, obrne naj se na Strokovno tajništvo, Selenburgove ulice 6/II. Bilo bi pa res potreba, da se potegnejo pomočniki v gostilnah, kavarnah in hotelih vse bolj za svoj težki položaj. Ostalo organizirano delavstvo bo ž njimi vedno solidarno!

— **Junaški železniški čuvaj.** 8. t. m. je v bližini Sv. Marka v Trstu zlezlo neko osemletno dekletce na železnisko progo ravno v trenotku, ko se je bližal tovorni vlak. Zadnji hip jo je ugledal železniški čuvaj Anton Kezut, skočil k njej in jo hotel potegniti s proge. Toda bilo je prepozno; lokomotiva je podrla oba in šla preko njiju. Strojniku se je posrečilo v par trenotkih ustaviti vlak. In čudno: čuvaj in dekletce sta bila sicer nezaveštna, a le neznatno ranjena. Sreča je namreč hotela, da sta padla ravno po sredi proge.

— **Osuševanje ljubljanskega barja.** Komisija za osuševanje ljubljanskega barja je v zadnji seji oddala dela, proračunana na 3.180.000 K, tvrdki «Planinska stavbena družba» (R. Czecowiczka in sin, Dunaj) za 3.027.040 K 43 h. Z deli se v kratkem prične, in sicer se poglobi najprej Gruberjev kanal. Za odkladije izkopanega materiala je določenih enajst odkladišč in so se s posostniki zemljišč izvršili potrebni dogovori.

— Na nedeljskem železniškem shodu na vrtu «Narodnega Doma» v Ljubljani poroča o prvi točki sodrug Josip Kopač, o drugi pa sodrug Kristan.

— Škrlatica v deželni bolnišnici se je zanesla med otroke na okulističnem in kirurški oddelku. Vsled tega se je sprejemajo na ta oddelek samo nujni, neobhodno zdravljenja potrebni slučajji.

— Razširja se škrlatica na Viču in na Glincah tako močno, da je že mnogo družin kontumaciranih.

— Ustrelil se je v Brežah na Koroškem 20letni pismonoša Drmastija iz Tržiča na Kranjskem.

— Turška železnica se odpre dne 5. julija.

Zadnje vesti.

Tržaške volitve.

Trst, 18. junija. Včeraj so se nadaljevale deželnozborske, oziroma občinske volitve in sicer je volil III. mestni razred. Tukaj brani italijansko-nacionalna stranka svojo posest; proti njej je postavila soc.-dem. stranka kandidaturi v VI. okraju, slovenski narodnjaki pa so razglasili svoje kandidature v vseh okrajih, seveda ne da bi bili imeli v tem razredu upanja na uspeh. Kakor v četrtem razredu so tudi tukaj kandidirali še Mazziniani in Nemci. Rezultat je ta, da so v prvih petih okrajih izvoljeni italijanski nacionalci, v šestem okraju sta pa njihova kandidata v ožji volitvi s socialnima demokratoma. Vsega skupaj je v tem razredu 4291 volilcev. Glasovnic se je oddalo v vseh okrajih 3202. V posameznih volilnih okrajih je izid sledeči:

Prvi okraj, St. Vid.
Oddanih glasovnic 383.

Dobili so:
Italijanska nacionalca Lucatelli 248, Risigari 243;
slovenska narodnjaka dr. Slavik 44, Josip Kovač 44;

nemški nacionalci Czerny 23 glasov.
Izvoljena Lucatelli in Risigari.

Drugi okraj, Staro mesto.
Veljavnih glasovnic 243.

Dobila sta:
Ital. nac. Maccari 193.

Slov. nar. Ivanišević 27.
Izvoljen je Maccari.

Tretji okraj, Novo mesto.
Dobili so:

Ital. nac. Carmelich 417, Daurant 421,
dr. Rušca 419;

slov. nar. Godnik 78, Pinter 79, dr. Rybač 79.
Izvoljeni so Carmelich, Daurant in Rušca.

Četrty okraj, Barjera nova in Škorklja.
Dobili so:

Ital. nac. Comel 561; Moretti 557,
dr. Scampiechio 578, Pincherle 562;

slov. nar. Bolonič 113, Kravos 113,
dr. Gregorin 128, dr. Rybač 131.

Izvoljeni so Comel, Moretti, dr. Scampiechio in Pincherle.

Peti okraj Stara Barjera in Kjadin.
Dobili so:

Ital. nac. Circh 610, Rascovich 584, Snidarsich 599, dr. Vitacovich 609;

slov. nar. Cotič 96, Gregorčič 102, Gulič 102, dr. Wilfan 104.
Izvoljeni Circh, Rascovich, Snidarsich, Vitacovich.

Šesti okraj sv. Jakob.
Dobili so:

Ital. nac. Benvenuti 220, Rasteli 218,
soc. dem. Paulich 186, Val. Pittoni 187;

slov. nac. Hvastja 70, dr. Mandić 70.
Ožja volitev med Benvenutijem in Rastelijem ter Paulichom in Pittonijem.

Nemci so dobili vsega 23 glasov (v prvem okraju), Mazziniani vsega 39 glasov.

Ožja volitev je jutri, v soboto, od 7. zjutraj do 1. popoldne.

Trst, 18. junija. Slovenski narodnjaki pozivajo svoje pristaje, naj pri ožji volitvi med italijanskimi nacionalci in socialnimi demokrati v šestem okraju tretjega razreda glasujejo za socialne demokrati. Paulich in Pittoni, ki sta v ožji volitvi z italijanskimi nacionalci, sta bila že v četrtem razredu izvoljena. Če bi dobila jutri večino, bo treba četrtem razredu šestega okraja voliti še dva poslanca.

Odložil mandat. Trst, 18. junija. Poslanec Pagnini je odložil državnozborski mandat, češ da so mu sedanje deželnozborske volitve pokazale, da nima več za seboj večine volilcev svojega okraja.

Jugoslovanski klub. Dunaj, 18. junija. Vodstvo «Zveze južnih Slovanov» zanikuje vest, da bi bila v klubu kakšna kriza. Vendar je pa resnično, da so se dalmatinski poslanci včeraj pri glasovanju o dispozicijskem fondu odstranili, da jim ni bilo treba glasovati proti vladi. Vest, da jim je klub brez težav dovolil, glasovati za nepolitične postavke proračuna, se mora smatrati za opešavanje in prikrivanje krize, kajti dispozicijski fond ni nepolitičen odstavek; prav gla-

sovanje proti dispozicijskemu fondu se smatra redno za sredstvo, s katerim se odreka vladi zaupanje.

Ogrska kriza. Budimpešta, 19. junija. Včeraj se je raznesel glas, da se je dosegel sporazum med Lukačem in Justhavo skupino neodvisnjakov, ki so pripravljene odgoditi vsa vprašanja in rešiti najprej volilno reformo. Na čelu vlade naj bi bil Košut in neodvisnjaki naj bi dobili večje število portfeljev.

Mobilizacija na Španskem. Madrid, 19. junija. Drugi vojni zbor je mobiliziran. Pravijo da je zaradi Maroka.

Dopolnilna volitev v Pragi. Praga, 18. junija. Včeraj je bila na Mali strani državnozborska volitev za mandat pokojnega poslanca Kaftana. Dobili so: Mladočeh dr. Funk 1314, češki radikalec Šviha 1145, soc. dem. Süß 620, klerikalec Mazanec 640, staročeh Šubrt 490 glasov. Potrebna je torej ožja volitev med mladočeskimi in radikalnim kandidatom. Omeniti je, da ima okraj popolnoma meščanski značaj.

Vladarski sestanki. Fredrikshamm, 19. junija. Včeraj sta se na morju sestala nemški cesar Viljem in ruski car Nikolaj. Ob 1. popoldne je bil zajtrk na ruski ladji Standard, kjer sta vladarja tudi večerjala. Prvo napitnico je izrekel Nikolaj, drugo Viljem. Oba sta naglašala dobre razmere med Rusijo in Nemčijo, nemški cesar je posebno povdarjal tradicionalno pristrčno prijateljstvo in vseskozi mirovne namene obeh dežel.

Česki antimilitaristi.

Praga, 19. junija. Razprava proti obtoženim antimilitaristom se začne 30. t. m. Obtoženih je 46 oseb.

Državni zbor.

Dunaj, 18. junija. Na včerajšnji seji, na kateri se je nadaljevala proračunska debata, se je oglasil ministrski prepsednik baron Bienert z dolgim govorom, znamenitim zato, ker je vzorno izpričal umetnost, da z mnogimi besedami ni nič povedal. Razprava o prvi skupini proračuna se je končala ter se je glasovalo o dotičnih poglavjih, ki so bili sprejeti s precej pičlo večino. Dispozicijski sklad, ki omogoča vladi podkupovanje časopisov, je bil dovoljen z večino 20 glasov. Pa se to skromno število bi se bilo zmanjšalo, če ne bi bilo pet dalmatinskih članov jugoslovanske zveze prišlo vladi s tem na pomoč, da so odšli pri glasovanju in če ne bi bila vlada zopet pridobila bukovinske Rusine pod Vasiljkovim vodstvom, ki je bil še pred tremi dnevi ves divji proti Hohenburgerju.

V razpravi je prvi govoril baron Bienert na kateri govor se povrnemo prihodnjic.

Za njim se oglasil k besedi poslanec Reumann (soc. dem.) govori o posameznih točkah proračuna. Iz kazenskega zakona bi se moral izbaciti paragraf o žaljenju veličanstva. Odločno se zavrača obsojati, da hoče vlada obremeniti ljudstvo z

novimi davki

v dobi, ko je draginja tako velika in ko industrijalna kriza itak otežuje življenje delavskega ljudstva. Celo poljsko kolo je s svojim predlogom zaradi žitne carine priznalo, da je zvišanje carine leta 1906 konzumente silno obremenilo in tudi nemški agrarci priznavajo, da škodujejo žitne carine poljedelskemu prebivalstvu, kjer niso polja ogromna. V resnici so žitne

carine malim kmetom

usodepolne, ker morajo kupovati žito in krmo. Mi hočemo varovati malega kmeta, ampak to gre le na ta način, da zapusti srednjeveško obdelovanje zemlje in da se nauči intenzivnega kmetovanja. Pomaga se mu, če se iztrga iz osamelosti in navaja na skupno produciranje. Kakor z žitno, je tudi z živinsko carino. Živinoreja zaostaja, prebivalstvo se pa pomnožuje. Meso se je tako podražilo, da so delavskemu ljudstvu cene že nedosežne. Vlada, ki bi imela dolžnost, skrbeti tudi za interese konzumentov, ne stori ničesar. Le ministrstvo za notranje zadeve misli na to, kako bi delavstvu

omejilo koalicijsko pravico.

Razlogov je torej dovolj, da se tej vladi ne zaupa in zato bodo socialni demokrati glasovali proti proračunu. (Zivahno odobravanje.)

Nadalje govore baron Battaglia (Poljsko kolo), dr. Lakodinskij (Rusin), dr. Skedl (nem. lib.), Šilinger (češ. kler.) in Herzmansky (nem. agr.).

Potem se glasuje o prvi skupini, ki se sprejme. O dispozicijskem fondu se glasuje po imenih. Pri tej točki se odstranijo člani poljske ljudske stranke, da jim ni treba glasovati za, ter pet Dalmatincev, da jim ni treba glasovati proti.

Nadaljuje se specialna debata o poglavjih: Ministrstvo za notranje zadeve, pravosodno in učno ministrstvo. V tej debati govore Mladočeh dr. Hrasky, nem. lib. Erb, Poljak dr. Tomaszewski, Rusin dr. Stachura, nem. nac. dr. Hofmann, nem. demokrat dr. Oficir, Rusin Pihuljak, češ. agr. Bukvaj, kršč. soc. Tomola ter slov. kler. Korošec.

Seja se zaključuje ob 10. zvečer.

Dunaj, 19. junija. Na včerajšnji seji se je nadaljevala specialna debata o drugi skupini proračuna ter sta zopet govorila dva ministra, Hohenburger in Stürgkh, dolgočasno in neznošno.

Seja se je začela ob 1/11. Finančni minister vlaga zakonski načrt o izpremembi hišnorazrednega in osebno dohodnin. davka.

Učni minister Stürgkh odgovarja na Irovo interpelacijo o ministerialni naredbi glede na maturitetne izpite, ter pravi, da se ž njonič niso izpremenile Marchetove olajšave zrelostnega izpita, ampak da je njegova naredba le tolmač, ker se je Marchetova napačno razlagala.

Wastian (nem. nac.) govori o štajerskih razmerah in zahteva razne železniške ter šolske naprave za Štajersko. Pravi, da se Slovenci na Spodnjem Štajerskem nimajo kaj pritoževati.

Bulin (Mladočeh) napada justičnega ministra Hohenburgerja ter citira odstavke iz njegovih govorov in interpelacij, ko je bil še poslanec. Očita mu pristransko ravnanje.

Potem govore Poljak Londzin, nem. rad. Stransky in justični minister Hohenburger, ki polemizira z Bulinom in mu očita, da je trdil neresnice. Pravi, da je justična uprava vseskozi objektivna, končno napoveduje, da predloži nov odvetniški red in disciplinarni zakon za odvetnike.

Za njim govorita sionist dr. Gabel in Rusin Semaka, potem pa učni minister grof Stürgkh o reformi srednjih šol, o maturitetnih izpiti, o razmerah na visokih šolah, trdi napram Korošcu, da je tudi Slovincem pravičen in pripoveduje, da ima finančni minister premalo denarja za solstvo.

Nadalje govore češki realist Drtina, soc. dem. Schäfer, Slov. Rybač, Rumun Simionovici, Rusin Lewicky, Rusin Davidiak, češki rad. Fresl, Poljak Kopycuiski, soc. dem. Gruber, Mladočeh Stauek, soc. dem. Vitijk, dr. Kolessa, češki rad. Fresl. Potem slede popravki in glasovanje. Druga skupina se sprejme z večino glasov. Prihodnja seja danes ob 9. dopoldne.

Poslano.

«Slovenski Narod» me v zadnjem času zistemotično napada. Izjavil sem že enkrat, da na take infamnosti ne odgovarjam. Kdor je čital dopis o konsumnem društvu iz Zagorja in je imel računski sklep od leta 1908, ve, da je dopisun v prepiru z matematiko; in kdo naj odgovarja takim ignorantom? Celo vrsto psovka pa je objavilo glasilo slovenske inteligence dne 11. in 12. junija. Gospode pri uredništvu «Slovenskega Naroda» opozarjam, naj povedo zakaj mi očitajo, da imam umazane roke in isto objavijo, drugače smatram uredništvo «Slovenskega Naroda», kakor dopisuna za nesramne lažnike in obrekovalce.

Očita se mi tudi, da sem prišel reven v Zagorje. Gospodje narodnjaki naj vzamejo na znanje, da nisem nikoli prosil ničesar narodnjakov. Nasprotno pa sem takoj po moji naselitvi posodil trem posestnikom v bližini, kjer sem stanoval, 700 K. Torej je tudi to izmišljeno in infamna laž, da sem prosil koga za obleko. Obenem izjavljam še enkrat, da vam ne bom odgovarjal, želim vam pa pri Vašem obrekovanju dober tek.

Zagorje, dne 13. junija 1909.

Mih. Čobal.

Listnica uredništva.

Sp. Šiška: Prihodnjic.

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško in žensko blago pri 52-29

sv. Cirilu in Metodu

Ljubljana, Singerjeve ulice 1.

Ostanki.

1 paket 40 do 45 m blaga, obsegajoč delajn, aen fir, kanafas, oksford, satin in keper; dolžina osta, kov 3 do 10 m, zajamčeno dobro in pristno blago 1 paket

kron 15[—], 18[—], 20[—]

Od platnena in damastnega blaga,

ki je bilo na predlanski

praški jubilejni razstavi

nekoliko zaprašeno, se daje pod ceno:

1 kos 23 m veleprima batistnega pajčola na 13 K

1 kos 14 m dolg 150 cm širok platnene posteljno odeje K 16-80.

1 tucat (12 kosov) veleprima dvojne damastne ročne brisalke 60 : 130 cm K 13.—.

Za neugajajoče denar nazaj. Razposilja se po povzetju, dokler je kaj v zalogi.

Ida Sušicky

tkalnica, Nachod na Češkem.

Elektro-Radiograf „Ideal“

Franc Jožefova cesta št. 1
Hotel pri Maliču. Zraven glavne pošte.

Elegantni, moderno urejeni prostori.
Predstave ob delavnikih ob 4., 5., 6., 7., 8. in 9. zvečer, ob nedeljah in praznikih ob 10. in 11. dopoldne ter ob 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. zvečer.
Vsako sredo in soboto nov spored.
Slike se dobivajo iz pariške svetovne tvornice Pathé Frères.

Ob lepem vremenu se vrši zadnja večerna predstava na prostem in se doda še nekaj slik razen sporeda.

Cene prostorom:
Rezerviran prostor 80 vin., I. prostor 60 vin., II. prostor 40 vin., otroci, dijaki in vojaki do narednika polovico.

52-13
:: Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo!

Ceniki zastoj in poštne prosto!

Pozor!

Kdor želi imeti dobro uro, naj jo zahteva z znamko „Union“, ker te ure so najbolj trpežne in natančne. Dobe se pri:
Fr. Čudnu
urarju in trgovcu
v Ljubljani
delničar in zastopnik švicarskih tovarn „Union“ v Bielu in Genovi. 40-13

Modna trgovina.
P. MAGDIĆ
Ljubljana
nasproti glavni pošti

priporoča: 35-8
vse modne in nakitne predmete, potrebščine za krojače in šivilje, damsko perilo, bluže, hišne halje, spodnja krila, narodne vezenine, :: zastave, trakove in znake. ::
Klobuke za dame in deklice.
Potrebščine za modistinje.
Popravljanje damskih klobukov.

Posebni oddelek
: za gospode :

Vse vrste klobukov za gospode in otroke, tkano barvasto in belo perilo, kravate, ro-kavice in vse športne in toaletne predmete.

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora ravno došle spomladne in letne obleke, površnike, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina
v Ljubljani
A. Lukič
Pred škofijo števil. 19.

Restavracija
„Narodni dom“
se priporoča.
Točijo se pristna vina in sveže pivo.
Dobra kuhinja.
Na razpolago je velik senčnat vrt in arena za veselice, shode itd.
Pri veselicah se toči brez povišanja cen.
Z odličnim spoštovanjem
Emil Kržišnik
restavratel.
4-4

52-29
Svoji k svojim!
Lud. Černe
zlatar in trgovec z urami
ter zapriseženi sodnijski cenilec
Ljubljana, Wolfove ulice 3.
Izborna zaloga briljantnega blaga, zlatnine, srebrnine in raznih ur.
Lastna delavnica
za popravila in nova del a,
Cene najnižje. Solidna postrežba.

52-26
Ustanovljena 1847. **Žovarna pohištva J. J. Naglas** Ustanovljena 1847.
Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7
Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in go-sposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yozički i. t. d.
Najnižje cene. **Najsolidnejše blago.**

Kmečka delavska
gospodarska zadruga
v Dobravljah, Goriško.
Registrovana zadruga z omejeno zavezo.
Ustanovljena l. 1908.
Vino se pošilja od 56 litrov naprej po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potom zahvaljuje dosedanjim vinskim odjemalcem, po-sebno občnemu konsumnemu društvu v Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom v Mirnu in drugod.
To priliko pa uporabi, da priporoča veliko množino še neprodanega vipav-skega naravnega vina iz lastnih kleti zdru-ženih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji, Šmarji, Rihemberga, Kamanja in bližnjih vasi, vsem svojim dosedanjim in novim odjemalcem po Kranjskem, Primorskem, Štajerskem, Koroskem in drugod.
38 **Zadružno vodstvo.**

Nova Lenasi & Gerkman Nova
slovenska trgovina **Ljubljana** vogal Stritarjevih in Lingarjevih ulic slovenska trgovina
priporoča
za pomlad in poletje
vsakovrstno sukneno, volneno in platneno blago.
Cene solidne in postrežba točna.
24-18

Največja zaloga, najboljša in najcenejša tvrdka za naročevanje ozir. nakupovanje!
Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.
Lakov, pristnih angleških za vozove.
Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8 in 1 kg. 104-54
Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-lepše mazilo za trde in mehke pode.
Voščila, šteditilna, brezbarvna in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.
Rapidola, pripravna za vsakovrstne prevlake.
Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.
Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.
Maščoba za usnje.
Oljnatih barv, priznani najboljnih.
Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.
Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.
Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.
Glpsa, alabasterskega in štukaturnega.
Karbollneja, najboljsega.
Fasadnih barv za apno.
Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.
Kleja za mizarje in sobne slikarje.
Vzorov za slikarje, najnovejših.
Ustanovljeno l. 1832. **Adolf Hauptmann v Ljubljani** Ustanovljeno l. 1832.
I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.